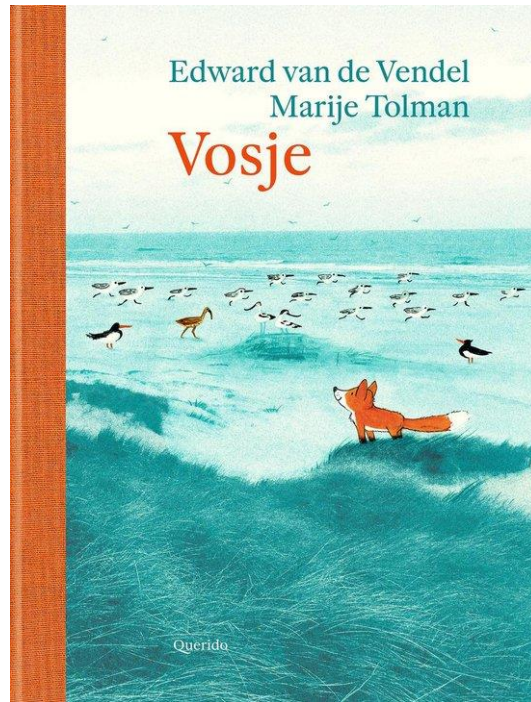

Edward van de Vendel

Marije Tolman

Lapiukas

Amsterdams - Antverpenas

Querido leidykla 2020

Foreign rights: Luciënne van der Leije / l.van.der.leije@singeluitgeverijen.nl

Knygos vertimas ir informacija: Rima Dirse / rimatje@gmail.com

Leidinio informacija:

Knygos pavadinimas originalo kalboje (Nyderlandai) **Vosje**

Autoriai: **Edward van den Vendel 2018**, iliustracijos **Marije Tolman 2018**

Pirmasis ir antrasis leidimas **2018**, trečiasis, ketvirtasis ir penktasis **2019**,

šeštasis **2020**

Skirta “Kūrybinės industrijos fondo“ subsidija.

Vaikams nuo **6** metų.

Turinys: vaizdingos iliustracijos ir aprašymas.

80 puslapių.

Skaitymo laikas apie **15** min.

Apie autorių:

Edward van de Vendel yra įvairaus žanro rašytojas, vaikų ir paauglių literatūros vertėjas, kuriantis prozą ir poeziją. Tapo žymiu 1999 metais. Jis sueiliavo ir pritaikė vaikams olandų dramaturgo Joost van Vondel kūrinį (1637 m.) “Aemstelio Geisbrechtas” pavadinimu “Geisbrechtas” ir buvo apdovanotas prestižiniu “Auksinio bučinio” prizų. Nuo to laiko jis yra apdovanotas daugelį kartų. Jo vardas įrašytas į “Auksinį sąrašą” už knygą

“*Oliver/Oliveris*”, kaip ir Wautertje Pieterse apdovanojimas už “*Stem op de okapi/Okapijos balsas*”, kuri iliustravo Martijn van der Linde, ir 2016 m. gavo Vokietijos jaunimo literatūros prizą kartu su vertėju Rolf Erdorf ir iliustratoriumi Anton Van Hertbruggen už „*Der Hund, den Nino nicht hatte* (Vokiečių klb.)/*Šuo vardu Nino*.“ Jo darbai išversti į daugiau nei į dvidešimt pasaulio kalbų, dalinai talkininkaujant Nyderlandų Letterenfonds. Knygos išleistos Afrikos, Kinijos, Danijos, Anglijos, Estijos, Prancūzijos, Korėjos, Švazi, Tsonga ir Zulu šalių kalbomis. Rašytojas dažnai naudojasi minėto fondo privilegijomis.

2019 rašytojas laimėjo Anna Blaman prizą. Anot komisijos: *jis rašo lengvai, vientusiai ir suprantamai, būtent taip, kaip pats norėtų skaityti vaikystėje. Tokį rašytoją galima siūlyti visiems be išimties, vaikams ir suaugusiems. Jis yra Roterdamo miesto pasididžiavimas.*

Knyga 2019 metais apdovanota “Sidabrinio grifelio”(Zilveren Griffel) ir “Sidabrinio teptuko”(Zilveren Penseel) prizais, svarbiausiais Nyderlandų jaunimo literatūros apdovanojimais.

Apie iliustratorę:

Marije Tolman (gim. 1976 m.) studijavo grafinio ir tipografinio dizaino Hagoje (Nyderlandai), iliustravimo ir dizaino Edinburge (Škotija), stažavosi Milane pas žymų fotografą Oliviero Toscani. Jos iliustruotos knygos vaikams išleistos daugelyje šalių, tokiose kaip JAV, Danija, Vokietija, Brazilija, Italija, Prancūzija, Ispanija, Portugalija, Pietų Afrika, Meksika, Pietų Korėja, Kuataras, Japonija ir Kinija.

Knyga “Lapiukas” viena iš jos iliustruotų knygų. Šioje knygoje iliustracijos kurtos ant fotografijų pagrindo, kurias autorė pati fotografavo Nyderlandų šiaurinėse salose, Šiaurinės jūros pakrantėse. Ant jų nutapytas Lapiukas ir kiti ten gyvenantys gyvūnai. Pirmuose puslapiuose nuostabūs vaizdai be teksto atmosferai sustiprinti, po to seka pasakojimas apie Lapiuko sapną. Marije Tolman yra viena žymiausių Nyderlandų knygų iliustratorių. Ji ne kartą

apdovanota prizais, jos darbai puikuoja pasaulio muziejuose ir ekspozicijų salėse.

“Lapiukas” tai viena iš jos nuostabių darbų, patvirtinančių menininkės talentą.

Apie knygą:

Iliustracijoms panaudota mišri technika: fotografija, risografija (iš Japonijos kilusi spausdinimo technika), piešiniai pieštuku. Knygos iliustracijose Lapiuko ryškiai oranžinė, fotoluminescensinė spalva aiškiai skiriasi nuo aplinkos, nors ji sutampa su mažojo žmogaus, t.y. berniuko, plaukų spalva. Jaunam skaitytojui aiškiai pastebimas kontrastas tarp gamtos ir gyvūnų. Pats pasakojimas pilnas harmonijos.

Lapiukas be rūpesčių leidžia dienas kopose, žaidžia su paukščiais, vaikosi drugelius, kol kartą,

per aukštai iššokęs, nukrenta ir gerokai susitrenkia. Būtent tuomet prasideda jo ypatingas sapnas, kuriame jis mato savo gyvenimą. Nuo pat gimimo iki nelaimės, kai jį aptinka ir išgelbsti berniukas, nunešęs Lapiuką jo šeimai. Sapne Lapiukas dar kartą išgyvena malonius ir mažiau malonius įvykius. Nuo mažiuo iki vyresnio, kai jo galva beviltiškai įstringa stiklainyje ir jį vėl išgelbsti pavojingo žmogaus vaikas. Žaismingi piešiniai piešti ryškiomis spalvomis, todėl knyga nuteikia linksmai. Iliustruota Lapiuko istorija aprašyta paprastai ir nuoširdžiai, įtrauktas ir mažasis žmogus berniukas, jo atsakingumas ir rūpestingumas. Pasakojimas parašytas lengvai, suprantamai ir glaustai, įspūdį stiprina nuostabios, spalvingos iliustracijos. Kalbama Lapiuko asmeniu, kuris dar nesuvokia supančios aplinkos ir pavojingo žmogaus, o patekęs į jo teritoriją, savaip įvardina ten rastus daiktus. Tai nuostabi, linksma ir spalvinga, dviejų talentingų autorių sukurta knyga, kurią tiesiog būtina įsigyti.

„Nuostabi knyga. Ne todėl, kad ji verta prizų. Ji ypač įspūdinga mažiesiems.

Joje nėra moralizavimo, tai pliusas. Istorija ir lengva, ir sunki, gili ir poetiška.“

Anot Daniel van Geem (Athenaeum Boekhandel & Nieuwscentrum)

Knygos vertimas

Lapiukas

Lapiukas vejasi du violetinius drugelius.

Staiga po jo kojomis išnyksta žemė, bet:

Jos vietoje atsiranda oras!

Lapiukas ima kristi.

Jis krenta ir krenta.

Neišvengiamai artėja žemė.

Duslus PLUMPT!

Ir tada...

Prasideda jo sapnas.

Tokio Lapiukas dar nesapnavo.

Jis vėl mažuliukas lyg obuoliukas.

Kailiukas tamsus.

Garsiai kiauksi: „Ieu, ieu.“

Jam reikia tik mamos ir pieno, tik pieno ir mamos, ir mmmmm.

Sapnas tęsiasi toliau.

Lapiukas jau dviem savaitėm vyresnis.

Puikiai užuodžia grįžtantį tėtį Lapiną.

Tėtis pasirodo oloje su pele dantyse.

Pelės kvapas yra...

Neaišku, koks tas pelės kvapas, nes ją jau spėjo pačiupti broliukas.

Lapiukas ropščiasi ant broliuko.

Juo paseka sesutė Laputė, po to prisijungia ir kita.

Dabar visi viename kamuoliuke.

Šilta ir linksma taip ritinėtis.

Ausytėje Lapiukas jaučia broliuko letenėlę.

Koks gražus sapnas!

Ir štai Lapiukas jau daug vyresnis.

Pirmą kartą iš uolos išlenda į lauką.

O čia naktis ir mėnulis!

Lapiukas mėnulio dar nematė.

Nežino, kad mėnulis yra saulė, kuri naktį miega.

Prisimerkia, nes mėnulio šviesa jam trukdo.

Lapiukui linksma ir jis šokinėja ant broliuko ir sesučių.

Tie atsako tuo pačiu.

Smagu žaisti, kai ore tvyro įvairūs kvapai!

Kvepia mišku ir samanomis!

Mažais gyvūneliais (maistas)!

Dideliais gyvūnais (ne maistas)!

Žole ir žydinčiais žiedais!

Kai stovi prieš vėją, jis vėdina ir kedena kailiuką!

O kai apsisuka, vėdina ir kedena kitą jo pusę!

Sapnas tęsiasi.

Labai ankstus rytas.

Danguje žiovauja pakirdusi saulutė.

Lapiukas ištroškęs.

Nuo gaivaus vandens kvapo maloniai svaigsta galva, jis bėga prie tvenkinio.

Bet ten jau kažkas yra.

Nematytas, didžiulis žvėris.

Stovi atsukęs Lapiukui baltą pasturgalį.

Jo plonos kojos primena medžio šakas.

Padvejojęs Lapiukas nedrąsiai slenka artyn.

Žvėries nugara dėmėta.

Jo ausys labai, labai, labai didelės.

Atsisuko.

Lapiuko neišsigando.

Kodėl?

Gal nežino, kad lapiukai moka kandžiotis?

Nors dabar Lapiukas nesikandžiotų, nes jis nori gerti.

Pagaliau pavyko.

Juodu stovi šalia vienas kito ir godžiai geria vandenį.

Paukščiai čiulba ir šildo pakilusi saulė.

Kai žvėris pakelia galvą ir pažvelgia, Lapiukas mato ant jo snukio skaidrius vandens lašus.

Ar išdrįsiu? Taip, taip, juk aš drąsus: *lyžt* ir juos nulaižo.

Sapne tėtis aiškina, kad nebūtų per daug smalsus.

Tėtis sako: *smalsumas veda į pražūtį*.

Lapiukas nelabai supranta, ką tai reiškia.

Bet tėtis ir mama viską žino.

Jie moko, kaip reikia elgtis.

Gervuogės ir mėlynės: skinti tik lūpomis.

Kirmėlės: užšokti ant viršaus.

Lauko pelė: pagauti sunku.

Pirmiausia ją reikia išgirsti (tyliai klausytis).

Čiupti letenomis (jos spurda), po to gėrėtis pačiu maloniausiu garsu: pelės kaulelių traškesiu tarp dantų.

Ai, dar jis pamena, ką jam kartą pasakė išmintinga sesė: kai kramtysi pelę, sakė ji, visuomet atmink, kad ji buvo per daug smalsi.

Pagaliau atėjo laikas kamuoliui!

Mat ir jis atsirado sapne!

Lapiukas slampinėja su broliuku, nes jiems leidžia nukakti vis toliau nuo olos ir mama ant jų nebepyksta.

Staiga juodu užuodžia kažką skanaus.

Kvapai sklinda iš maišo, kurį jie be vargo sudrasko.

Maišas stovi lauke, prie pavojingų žmonių namo.

Jame pasikapstę, aptinka saldumynų ir kitokių skanėstų.

Tokio gėrio niekuomet nebūna per daug.

Prisikirtę iki soties Lapiukas ir broliukas pastebi kamuolį.

Lapiukas atsigula ir priglunda prie žemės.

Taip patogiau jį apžiūrėti.

Apžiūrėjęs užšoka ant kamuolio viršaus.

Kaip įdomu: kamuolys juda, bet formos nepraranda!

Kamuolys yra tarsi saulė, bet tik ant žemės!

Bežaisdamas Lapiukas visai užsimiršta.

Broliukas jau seniai kažkur nubėgo, bet jam tai nesvarbu.

Jis moka žaisti ir vienas.

Atsikvošėja, kai pasigirsta *klikt*.

Šalia kliksi vienas iš pavojingų žmonių, bet jis atrodo mažas.

Mažasis žmogus visai nepanašus į pavojingą.

Jo rankose blizga didelė akis.

Klikt.

Lapiukas dėl viso pikto nubindzena tolyn, spėjęs pasišlapinti ant kamuolio.

Pažymi, kad broliukas užuostų, kas čia buvo paskutinis.

Klikt.

Pradedą aiškėti, jo sapnas ne toks jau nuostabus.

Nes, pfff: Lapiukas vėl regi tą kvailą stiklainį!

Kvailas stiklainis voliojasi prie pavojingų žmonių namo.

Netoli maišo, šalia kamuolio.

Stiklainio skylė panaši į drėvės angą, todėl Lapiukas ten įkiša galvą.

Drėvėse paprastai galima rasti maisto, pelių, žiurkių, sliėkų, kurmių, bet šis kvailas stiklainis yra visiškai tuščias.

O kaip su Lapiuko galva?

Blogai.

Nebegali jos ištraukti.

Lapiukas visai bando atsikratyti stiklainio.

Purto galvą.

Stipriai purto ir krato.

Nieko.

Bėgioja aplinkui ir trina galvą į žemę.

Niekas negelbsti.

Stiklainis apsunko.

Lapiukas mąsto: ir kodėl aš esu toks smalsus?

Vėl girdi tėčio žodžius: *smalsumas veda į...*

Staiga prisiminė: mažasis žmogus! Tas, su didele akimi, klikstintis!

Ir uff...

Mažasis žmogus jį išgelbsti!

Tai apie ką šitas sapnas?

Pradžioje manė, kad sapnuoja tik gražius atsiminimus.

Malonius įvykius, kuriuos jam teko išgyventi.

Bet diena, kai jis rado tą kvailą stiklainį, buvo pražūtinga.

Lapiukas pamena, ko jį mokė mama Lapė:

„Kai šalta ir nyku, kai nesiseka ir visas pasaulis atsuka tau nugarą, susiriesk į kamuoliuką ir pasislėpk uodegoje.“

Taigi, kaip jam pavadinti šį sapną?

Staiga prieš pat nosį atsiranda du violetiniai drugeliai.

Linksmi plasnodami sparneliais jie skrenda tolyn.

Lapiukas puola jiems paskui.

Bebėgdamas staiga pakyla į orą ir ima kristi žemyn, prie jo artėja žemė.

PLUMPT!

Lapiukas regi save gulintį.

Keista, nes taip negali būti.

Nors jei esi sapne, tai gali.

Lapiukas mato gulintį Lapiuką.

Ant žemės, smėlyje.

Jis guli ir nejuda, akys užmerktos.

Lapiukas mąsto: įdomu, kaip viskas Lapiukui baigsis?

Dar: ar Lapiukas atsibus?

Ir pagaliau suvokia: juk tai aš! Aš esu tas Lapiukas!

Ore užuodžia...

Tai jo broliukas ir sesutės!

Mama ir tėtis!

Lapiukas sako: “Manau, kad jau žinau, kokia bus Lapiuko istorijos pabaiga. Jis atmerks akis ir viskas baigsis gerai.”

Taigi Lapiukas ima ir atsimerkia.

Todėl, kad viskas baigsis gerai.

“Oi, neee, dar ne pabaiga! Pasakykite man, kad nebėra drugelių! Lapiukas niekuomet, tikrai niekuomet jų nebegainios!”

Lapiuk, jie yra.

Tik ne violetinės spalvos.

Tekstas ant knygos viršelio:

„Nuostabiai gražu... pasakojimas vertas atodūsio.“

„*Sidabrinio grifelio*“ komisijos pastaba.

„Lapiukas, kuris užkariauja kiekvieno širdį.“

„*Sidabrinio teptuko*“ komisijos išvada.

Lapiukas sapnuoja.

Jis sapnuoja tuos laikus, kai dar buvo visai mažas lyg obuoliukas. Sapnuoja, kai pirmą kartą kartu su sesutėmis ir broliuku iš olos išlindo į lauką. Sapnuoja apie didelį elnią ir apie mažąjį žmogų, berniuką. Sapnuoja apie viską, kas įvyko po to, kai jis nusivijo du violetinius drugelius...

